

Hjert (t v) lade sig lugnt ner på stupstocken. Tector (t h) var paralyserad av skräck.

De båda skurkarna GUSTAV
HJERT och KONRAD TECTOR samlade
ihop pengar för en biljett till ett
hederligt liv i Amerika – det blev
deras sista kupp.

**De miste
både bytet
– OCH HUVUDET**



De var efterspanade för dubbelmord och en lång rad stölder och förfalskningar. De båda kumpatterna smidde planer för den stora kuppen som skulle ge dem pengar till Amerikabiljetten. Men allt gick fel . . .

■ ■ ■ – Än i dag kan jag se för mig hur bilen blixtrade till i majsolen och hur det avhuggna huvudet rullade i väg ett långt stycke – säkert en hel meter.

– Det var ganska kusligt, ska jag säga, och många av åskådarna som hade klättrat upp i träden kring avrättningsplatsen för att se bättre, svimmade och ramlade ner som mogna äpplen. Andra spydde eller höll händerna för ögonen.

– Men det som sedan hände var nästan ännu hemskare. För knappt hade huvudet fallit förrän folk rusade upp på brädplattformen som uppbar stupstocken och dopade sina näsdukar i blodet som rann ner på underlaget av nyhugget granris.

– Somliga hade tagit kaffekoppar med sig att fånga upp det med. Och andra, som inte hade varit lika förutseende, formade ett slags bågare av sina lösmanschetter av celluloid och sörplade i sig det varma blodet direkt – det är ju en gammal tro

NY SERIE!

Svenska BROTT

Spänning, underhållning – och lite hemskheter – det bjuder Året Runt på i serien "Svenska brott". Där möter du tjuvar, banditer, mördare och nya tiders svindlare . . .

att en mördares blod besitter magisk kraft . . .

Skräckslaget fascinerad lyssnar jag till den gamle skomakaren Axel Ringdahls grymma ögonvittnesskildring av "Malmköpingsmördaren" Hjerts avrättning vid Lidamon i det sörmländska Dunker den 18 maj 1876.

Själv är jag sju år gammal och har fått följa med min far, som är kolossalt intresserad av allt vad som hänt i trakten i gamla tider, till den här gamle mannen för att höra berättelsen om hur det gick till vid en av de sista offentliga avrättningarna i vårt land.

Axel Ringdahl såg alltihop från alldeles nära håll. Han gick nämligen i den så kallade spetsgården – en samling karlar, beväpnade med spetsade störrar, som höll vakt kring schavotten.

Men i det kaos som uppstod när Hjerts huvud föll, hade de ingen chans att hindra folkmassan på närmare 3 000 personer att tränga på.

Som vid vilket folknöje som helst hade familjer dragit i väg till Lidamon. Somliga hade till och med sovit över på avrättningsplatsen för att vara där i god tid, och luften var tjock av sensationslystnad.

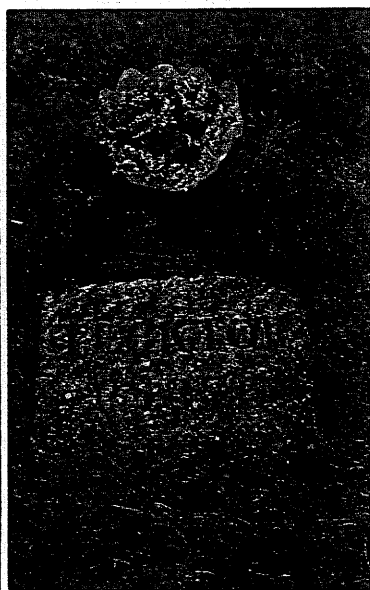
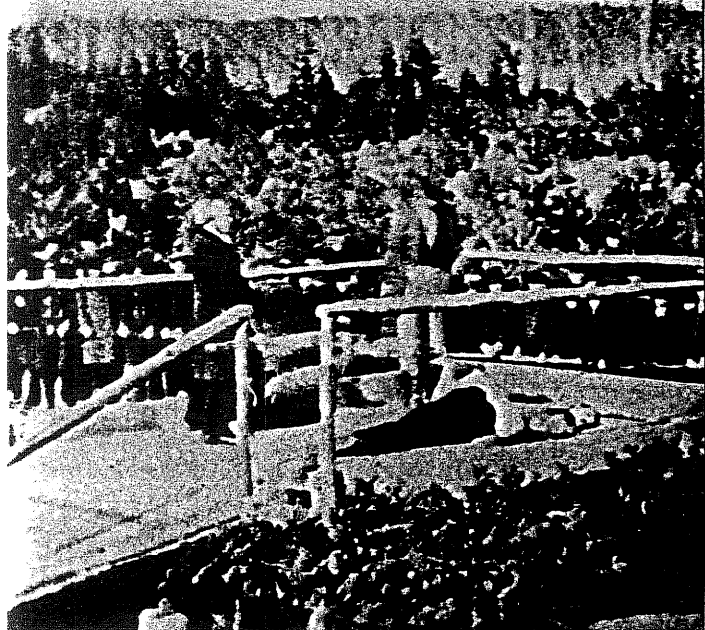
Ännu ett ögonvittne, fröken Anna Jonsson från Malmköping, kunde vid hundra års ålder fortfarande berätta hur hennes pappa hade lyft upp sin tolvåriga flickunge för att hon skulle kunna se bättre.

Själv glömmmer jag aldrig den gamle skomakarens hemska berättelse och historien om de båda stråtrövarna Hjert och Tector – "rånsmördare" skulle man väl ha sagt i dag – som jag då hörde för första gången.

Det var alldeles här i närheten, berättade Axel Ringdahl, som det fasansfulla dubbelmordet ägde rum: just före grinden vid Navesta gård någon dryg halvmil nordväst om Malmköping.

(Forts på sidan 122)

En autentisk bild från den sista offentliga avrättningen i Sverige, tagen när bödeln just huggit huvudet av Hjert.



Tectors grav på nordsidan om Stenkumla kyrka på Gotland.



**AV ANNA NYMAN
FOTO: HANS HEMLIN
och Stockholms
polismuseum**

ARTUR HAZELIUS

(Forts från föregående sida)

Bekymren växte i takt med skulderna

Det kommer något av enstöring, fanatiker över hans väsen.

Utställningen vid Drottninggatan växte genom att Hazelius hyrde flera bostadsvåningar i närheten. Bekymmer och skulder växte också. 1878, året då det skulle bli världsutställning i Paris, uppgick Hazelius' skulder till cirka 10 000 kronor, en svindlande summa då.

Men Hazelius ville ändå vara med i Trocadéropalatset i Paris. Han lyckades till slut finansiera deltagandet genom personliga lån med kända Parissvenskar som borgenärer. Det blev succé och franska tidningar var entusiastiska. Hazelius var nöjd, men det irriterade honom att borgenärerna höll sig skadelösa genom att sälja hans utställningsdräkter...!

Arbetet gick vidare. 1880 döpte Hazelius om sitt museum till Nordiska museet. Åtta år senare tog han första spadtaget till en pampig museibygnad – "större än domkyrkan i Roskilde!" skrev han – på Lejonslätten på Djurgården. Tomten hade kungen skänkt.

Men Artur Hazelius var bara halvvägs mot sitt drömda mål. Nu ville han förverkliga idén om ett friluftsmuseum. När han hörde att greve Hallwyl, en av tidens kändisar, hade köpt den vackra egendomen Framnäs vid Djurgårdsbrunnsviken handlade han snabbt. Han besökte greven och fick honom att omgående donera Framnäs till Nordiska museet. De som kände greve Hallwyl menade att detta var en helt ofattbar be-drift!

FLYTTADE IN I GULA HUSET

I de små sommarvillorna vid Framnäs fick Hazelius plats för några utställningar. Men han siktede i dubbel mening ännu högre: Han ville upp på berget ovanför Framnäs, det berg som sedan gammalt kallades Skansen!

Där fanns några villor på ett håll, ett utsiktstorn på ett annat håll, men mest uppslitna berghällar, sophögar, gölar och allsköns käkar, omväxlande med blomsterbackar och fågelsångssnår, skriver Staffan Tjerneld i "Stockholmsliv".

Utan att ha några pengar i fickan köpte Hazelius Skansen den 2 mars 1891. En av hans medarbetare berättade om timmarna efter köpet:

– Jag fick följa med honom dit. Jag gick före och sparkade väg för honom i snön. "Se här ska vi ha Morastugan", sa han, "här Blekingestugan och här Bollnässtugan!"

Så blev det. Redan samma år flyttades en rad stugor och andra byggnader till Skansen. Den 11 oktober invigdes friluftsmuseet Skansen. Hösten därpå flyttade Hazelius med sin vuxne son Gunnar in i "Gula huset", en av de byggnader som fanns på berget redan när Hazelius köpte området. En av hans medarbetare, Sigrid Millrath (senare gift med museets intendent Alarik Behm), har berättat om chefen Hazelius i en av Nordiska museets årsskrifter:

TRE MILJONER I SKULDER

Hazelius bodde på övervåningen i Gula huset. Sonen – som studerade i Uppsala – hade ett rum stående bredvid klädkammaren på bottenvåningen. I övervåningens sal fanns bland annat en taffel, klädd med grönt kläde. Den använde Hazelius som skrivbord. Här stod han och läste tidningar eller skrev promemorior med pennor i olika färger. Det handlade om jobb som skulle utföras, och många började med en ilsken sentens: *Jag är alldeles rosenrasande*. Hushållerskan sprang hela tiden med dessa order till vaktstugan för att de skulle verkställas genom amanuens Millraths försorg.

Vid middagstid gav sig Hazelius ut på sin stora runda runt Skansen. Han stakade ut vägar, platser för nya byggnader eller djurburar. Sedan arbetade han, ofta med telefonen, i sitt rum i vaktstugan till middagsdags. Sent på kvällen gick han på nytt ut i sitt älskade Skansen.

Under en sådan kvällsvandring sa han till en god vän som gick vid hans sida:

– Allt detta ska finnas om hundra, ja, om tusen år och mera. Det som är nytt nu ska då vara gammalt.

Själv blev Artur Hazelius inte så gammal som han önskat, bara 68 år. Ekonomiska problem och hårt, rastlöst arbete hade tårt på hans krafter. Under de sista åren var han plågad av nervsmärtor och vacklande hälsa. Strax innan han dog konstaterade han att hans skulder nu uppgick till i runt tal tre miljoner kronor. Men det bekymrade honom inte längre. Han visste att det skulle komma människor efter honom som kunde fortsätta hans livsverk och betala efterlämnade räkningar.

Under pingsthelgen 1901 bars Artur Hazelius från sitt gula hus till den grav nära Hällestadsstapeln som han själv valt. □

SVENSKA BROTT

(Forts från sidan 35)

Försökte få ihop pengar till biljetten

En grind som måste öppnas och stängas för varje skjuts som kom farande på stora vägen mot Eskilstuna.

Gustaf Adolf Eriksson Hjert var född 1844 i Högsby socken i Småland, Konrad Pettersson Tector från Svanshals i Östergötland var sex år äldre.

Hjert och Tector hade mötts första gången på Långholmen, där båda två hade suttit fängslade efter att ha dömts till fem års straffarbete för en lång rad stölder, förfalskningar och för Tectors del även mordbrand.

Det där med förfalskning var nu ett kapitel för sig. På den tiden antecknades det nämligen i prästbetyget om någon var straffad för brott. Och sedan var det förstas omöjligt att någonsin få ett hederligt arbete även om man sedan dess hade ångrat och bättrat sig aldrig så mycket.

Valet stod då mellan att antingen försörja sig på brottslig verksamhet resten av sitt liv. Eller också att helt enkelt förfalska prästbetyget...

FÖRBEREDDE SITT LIVS STÖT

Under tiden på Långholmen kom därför Hjert och Tector överens om att deras enda chans var att emigrera till Amerika och börja om på nytt i det förlovade landet.

För att få pengar till biljetterna skulle de nu, så fort de sluppit ut från Långholmen, göra sitt livs stöt och sedan genast fly ut ur landet.

Frågan var bara hur den inbringande kuppen skulle gå till. Eftersom Hjert blev fri fem månader före Tector, tillbringade han väntetiden med efterforskningar. Och till slut kom han fram till att det inte vore så dumt att överfalla och plundra en postdilgens – en sådan medförde alltid en ganska stor summa pengar.

Genom att höra sig för om de olika diligensernas tidtabeller fick Hjert också veta att diligensen mellan Sparreholm och Eskilstuna i Sörmland brukade köra på natten och alltså lämpade sig alldeles utmärkt bra för ett rån.

När Tector så kom ut ur fängelset i juli 1874, möttes han av Hjert, och tillsammans gav de sig nu av på en förberedande stöldraid i Småland och Östergötland för att få ihop det startkapital som

behövdes att köpa mat och vaper för.

Natten till den 28 augusti skulle det ske, förklarade Hjert, som är da från början hade tagit ledningen och varit den som gjort upp alla planer.

Då skulle månen stå stor och rund på himlen så att de kunde vara säkra på att se sina offer med själva inte bli sedda när de smet väg in i skogen efter rånet.

Den beramade natten kom, och de båda rövorna ställde sig på pass invid Navesta grind sedan de först hade kilat in en sten i klinkan på grinden så att den skulle ta litet längre tid att få upp.

Skjutspojken och postiljonen skulle bli de första offren, sedan skulle de ta itu med passagerarna och plundra dem på pengar och eventuella värdesaker.

Diligensen sades dessutom medföra ett grönmålat, järnbeslagget kassaskrin som säkert också skulle ge ett gott byte.

Sagt och gjort. I god tid gömde sig de båda blivande postrånarna bakom gärdesgårdarna på var sin sida om vägen och väntade med dunkande hjärtan.

SKÖT PÅ FEL DILIGENS

Plötsligt höll postdiligensen från Sparreholm upp i mänsket, kuskpojken hoppade av och mixtrade litet med grinden innan han fick upp den, hoppade upp på vagnen igen och smackade på hästarna. Snart var ekipaget försvunnet bakom nästa vägkrök.

– Varför sköt du inte? väste Hjert ilsket åt Tector. Vi kom ju överens om att du skulle skjuta först!

Men det hade Tector tydligen inte uppfattat. Han hade stått där och väntat på att Hjert, ledaren, skulle skjuta första skottet.

Kanske sanningen var att när det väl kom till kritan, svek dem motet båda två.

Resten av natten tillbragte de två slokörade rånarna i en risikoja i skogen i närheten för att precis ett dygn senare återigen stå på pass vid Navesta grind.

Men det gick inte vägen den här gången heller.

Diligensen kom visserligen precis när den skulle. Men strax efteråt följde en annan vagn, och då var det naturligtvis alltför riskabelt att våga sig på ett rån.

Så kom då den tredje natten, måndagsnatten den 31 augusti. Och nu måste överfallet ske om det över huvud taget skulle bli av. Kyrkvärden Ersson på Navesta hade nämligen sett de två männen stryka omkring på hans ägor och kunde när som helst anmäla dem till länsman för lösdriveri.

Men för tredje gången tycktes allt som förgjort. Den här natten doldes månen av tunga moln och regnet öste ner. Det skulle vara

(Forts på sidan 128)

Har du problem med din

SÖMNI

Pröva *Baldrian-Dispert*, så får du ett rogivande läkemedel som är verkamt mot sömnstörningar och oro.

Den verksamma beståndsdelen i *Baldrian-Dispert* kommer från medicinalväxten *Valeriana officinalis*. Sedan länge ett väl beprövat hjälpmedel mot oro och sömnstörningar.

Kontakta alltid läkare vid långvariga besvär. Likaså om du vill ändra eventuell nuvarande medicinering.

Receptfritt
på apotek

BALDRIAN DISPERT®

Ro utan oro.



Meda AB, 031-17 68 40

Svenska brott

(Forts från sidan 122)

nästan omöjligt att sikta rätt i mörkret, men det kunde inte hjälpa. Amerika hägrade. Nu eller aldrig skulle det ske!

För tredje gången står Hjert och Tector och väntar, gömda bakom buskarna på var sin sida om grinden. För tredje gången hör de hästhovar klappa mot vägen, hör vagnen hålla vid grinden. Tector skymtar en gestalt på kuskbocken som just reser sig för att hoppa av och öppna, Tector skjuter, och missar.

Hjert höjer bössan och skjuter, körsvennen faller bakåt, en kraftigt byggd man öppnar vagnsdörren och lutar sig ut för att försöka få tag i tömmarna, Hjert skjuter igen, den här gången två skott mot passageraren inuti vagnen.

Ett vrål av smärta, hästarna stegrar sig och försöker skena i väg men Tector lyckas hejda dem och Hjert kliver in i vagnen.

Där inne ligger den skadade passageraren, som håller sig för magen och jämrar sig högt. Annars är vagnen tom. Var finns de andra resenärerna? Och framför allt: var finns postens grönmålade kassaskrin?

Nu hörs åter ljudet av ett fordon som närmar sig. De båda rånarna hoppar i panik över diket och gömmer sig i skogen, och när de skymtar den täckta vagnens konturer, tar det en bra stund innan de äntligen fattar vad som hänt: i regn och mörker har de tagit miste på postdiligensen och en privatskjuts. Nu är det den riktiga diligensen som kommer!

KASTADE SILVER- SÄCKEN I SJÖN

Postkusken, får man reda på efteråt, blir lika panikslagen när han får se vagnen med de vrenskande hästarna och hör de ohyggliga skriken. Han vågar inte stanna, utan piskar på sina hästar och stannar först vid en krog någon halvmil bort för att tala om vad han sett och försöka skaffa hjälp.

Telefonen har inte gjort sitt intåg i Sverige än, och inte förrän efter närmare fem timmar kommer länsman och läkare fram till Navesta gård, dit den skadeskjutne mannen, järnvägsingenjör Herman Upmark, har burits in tillsammans med den döde kuskdrängen, Johan August Larsson.

Så dags är också ingenjör Upmark döende av sina sår, men innan han dör hinner han ändå ge en något omtöcknad skildring av vad som hänt. Och så börjar spänningarna efter de två okända rånmördarna.

Nu befinner sig Hjert och Tector i en värre knipa än de någonsin varit i förr. Deras enda chans tycks vara att om igen ge sig ut på

en stöldturné för att kanske ändå kunna få tag i så mycket peng som det räcker till ett par Amerikabiljetter.

Men nu är Hjert och Tector nästan desperata eftersom de några luffare har fått veta att de efterspanade för dubbelmord.

Natten till den 19 september bryter de sig in i kassavalvet i Smålands Enskilda Bank i Carlskärhamn, där de hittar fyra hänglåsförsedda kistor.

Vilken kista ska de ta?

Den allra tyngsta orkar de inte lyfta, så de tar en av de andra baxar upp den på en stulen dräktkärra, forslar ut den på en leråker och bryter upp den.

Miss igen. Kistan är full av bankpapper till ett värde av närmare en miljon kronor - men fyra av tjugo är de totalt värdelösa. De kista de först tänkt ta men var tvungna att lämna kvar innehåller däremot en förmögenhet i kottanter.

Elva dagar senare tar Hjert och Tector ångbåten från Karlskrona över till Gotland, bryter sig in på bondgårdar och kyrkor och fi ihop en hel säck med mynt och silververföremål.

FICK LYFTAS ÖVER KYRKMUREN

I mitten av oktober lägger de beslag på en liten fiskabåt och sätter kurs mot fastlandskusten söder om Nyköping.

Strax utanför Näveckvarn möter de en tullbåt, grips på nytt av polisen och vräker silversäcken överbord. Men tullbåten passerar och låter dem ostört segla vidare medan allt det stöldgods som skulle ha hjälpt dem att börja ett nytt liv i Amerika långsamt sjunker ner mot havsbotten.

Det här blir slutet på Hjerts och Tectors brottskarriär. Den 5 november grips Hjert på Liljeholmens station i Stockholm och Tector samma eftermiddag i Södertälje.

Under polisförhören kommer de med motsägende uppgifter snärjer in sig allt värre och måst slutligen erkänna allting: hundratals inbrott, bankkuppen i Oskarshamn och till sist även de båda morderna utanför Malmköping.

Både Hjert och Tector dömdes till döden och avrättningarna bestämdes äga rum den 18 maj 1877 vid samma tidpunkt men på olika platser: Hjert skulle halshuggas utanför Malmköping, Tector på Gotland, platsen för deras stora stöldturné.

Skälet var att så många människor som möjligt skulle kunna bevittna halshuggningarna "ti skräck och varnagel" som det heter.

Hur Hjerts avrättning gick till har vi redan hört genom skomakare Ringdahl, och den var följande:

(Forts på sidan 132)

Svenska brott

(Forts från sidan 128)

sansfull nog. Men Tectors var om möjligt ännu värre.

Omsom helt ifrån sig, ömsom fullkomligt apatisk av dödsångest fördes Tector ut till avrättningsplatsen på Stenkumla backe, en äng i skogen inte långt från Stenkumla kyrka någon mil sydost om Visby. I handen kramade han en bukett av blå och vita hyacinter som han hade fått av fängelsekommendantens familj.

När så avrättningen skulle börja, såg alla att skarprättaren var berusad. Två gånger högg han fel innan Tectors huvud skildes från kroppen. Men inte ett ljud, inte en rörelse kunde märkas efter de båda missarna, och man tror därför att Tector hade fått hjärtslag av skräck redan innan det första hugget föll.

Både Hjert och Tector har, som seden var på den tiden, sina ensamma gravar norr om lilla Malma och Stenkumla kyrkor. En mördares kropp fick inte heller föras in genom kyrkogårdsporten utan måste lyftas över muren på nordsidan.

Fortfarande tycks i alla fall de båda rövarens öde fånga människors fantasi. Till hundraårsminnet av deras avrättningar gjordes en film om deras liv – en film som kritiken gjorde ner totalt och som snart togs bort från biograferna. Ännu efter så lång tid tycktes ödet hänskratta åt dem.

Men när jag i somras besökte Tectors grav på Gotland, hade någon satt dit en knippe lilafärgade syrener. Och när vår fotograf strax före jul for dit med en bukett för att ta en bild, var graven återigen prydd med blommor, nu brunsvedda av den första frosten. □

Innan solen går ner

(Forts från sidan 40)

hårstråna.

Hon hade plötsligt förstått någonting, kommit till insikt om någonting lovande och gott.

Hon fick bråttom med att låsa stugan efter en sista titt inåt rummen. Hon lämnade fönsterluckorna öppna för hit skulle hon återvända så snart hon bara kunde.

Hon märkte inte att det gått så många timmar men solen var nu mindre stark och värmen inte så påtaglig. Hon längtade hem! Ville hem till Hans, han hade säkert

kommit hem från jobbet nu och kanske... saknat henne. Hon var ju alltid där när han kom hem. Hon hade skämt bort honom med det, alltid hemma för honom, alltid varm mat på spisen. Det hade säkert blivit en vana för honom, något han trodde skulle vara så, bara för att hon trodde att han ville ha det så. De hade nog tagit alltför mycket för givet om varandra. Åren hade gjort det så. De hade slutat fråga, undra. Allt hade varit som vanligt, inga förändringar, inga större bekymmer, de hade tappat bort varandra i vardagens slentrian.

Det kändes mycket bättre nu när Stina förstod allt detta. Men hon måste hem till Hans och berättat. Hon ville prata i timmar, glömma mat och plikter, bara prata och vara nära, strunta i tiden och bara lyssna på vacker musik och dricka svalt vin. Så som de gjort förr, då de verkligen levat.

Stina gömde nyckeln på vanliga platsen, på stensockeln under uthuset, knäppte jackan och satte sig på cykeln. Då kom hon plötsligt ihåg kortet inne i byrån. "Jag älskar dej!" brände på hennes näthinna. Hon klev av cykeln igen, rusade efter nyckeln, hämtade kortet i byrån, lådan for igen med en smäll. Ut igen och pillade tillbaka nyckeln under uthuset, ner med kortet i fickan och i väg på cykeln.

Våren doftade starkt. Vitsiporna glödde mot marken, björkarna skimrade i ljust grönt. Fåglarna sjöng lika starkt som på morgonen, de dök mot jorden och så upp mot himlen, de glänste svarta och grå och var vackra som himlablommor som dröste ner över jorden.

Hans bil stod parkerad utanför huset. Stina slängde cykeln i gräset mot husväggen och sprang in.

– Förlåt att jag är sen men jag var ute vid stugan och glömde totalt bort tiden och middan och allt och...

Hans tittade upp från tidningen han läste, han såg trött ut. Stina tystnade och stannade tvärt. Tusen känslor genomborrade hennes kropp. Hon såg länge på Hans. Bortom trötthet, rynkor och ärr var han hennes älskade man. Men hur skulle hon kunna närma sig honom, hur skulle hon börja? Det hade varit så enkelt där ute i stugan, så tydligt och klart. Stina kände att det inte skulle bli så enkelt, men hon visste samtidigt att hon skulle försöka, hon skulle visa, hon skulle berätta hur hon kände.

Med ivriga fingrar kände hon i fickan efter kortet. Fick fram det

och lade det på bordet framför Hans.

Så stod hon tyst. Hans satt också tyst. Men så strök han med fingrarna över den torkade blomman och suckade.

– Tur att du kom hem innan solen gick ner, sa han och drog Stina tätt intill sig. Det hade inte varit lätt att hitta dig då. □

GUNNAR BESKOW

(Forts från sidan 13)

"Mor bar på sorgen hela livet"

– Men far hade en oerhörd auktoritet. Han behövde bara se på en med den där blicken så...

– Smörj fick vi däremot aldrig. Och mor var blid och snäll. Säkert fogade hon sig också mycket efter far. Men hon hade ändå sin egen verksamhet. Och den la far sig inte i. Den bidrog ju för övrigt till en stor del av familjens försörjning. Far hade sin huvudsakliga utkomst av predikningarna. Det var aldrig något överflöd hos oss men det gick runt.

Före första världskriget bestämde sig Natanael Beskow plötsligt för att ta semester ett helt år.

– Han sa att han behövde grubbla och meditera, berättar Gunnar Beskow. Så han tog hela familjen med sig till Bergslagen där vi bodde i ett gammalt hus och undervisades av guvernant. Det var för resten där som mors "Tomtebobarnen" kom till.

– Till den boken stod vi alla modell. Vi var pojkar med blonda kalufser som så småningom mörknade till cendré. Fast Bo, den fjärde i ordningen, var mörk från början. Alla blev vi också rätt långa till växten.

Bo skulle bli känd som bildkonstnär och monumentalmålare med internationellt rykte.

– Men också Stig hade en konstnärlig ådra, säger Gunnar Beskow. Han var en briljant skämttecknare bland annat.

Bröderna ja, det var i åldersordning Stig, Gunnar, Börje, Bo, Göran och Dag.

SPECIALIST PÅ TJÄLLOSSNING

Det var ett fruktansvärt slag för familjen den vintern då den yngste av bröderna påkördes och dödades av en isjakt på Värtans frusna vatten utanför Djursholm.

Pojkarna åkte skridskor där på en inhägnad plats. Men isjaktens förare tappade herraväldet över farkosten. Och så var tragedin ett faktum. Elsa Beskow fick bära

sorgen med sig resten av livet. Även om den lindrades av att hon delade den med man och söner som slöt upp omkring henne. Men hon som mest behövde det.

– I dag, säger Gunnar Beskow, finns bara Börje, Göran och jag kvar. Och vi är gamla nu. Min hustru Inga och jag har fortfarande varann.

– Vi träffades i Uppsala för sjuttio år sedan. Hon var 18 då, och söt flicka som fortfarande gick skolan och som skulle bli lärarinna. Vi har hållit ihop sedan dess.

Två söner har de fått – Dag och Alf. Båda sedan många år etablerade med egna familjer. Sedan denna intervju gjordes har tyvärr den yngre sonen Alf avlidit.

Gunnar Beskow lämnade ostadsdan av Sverige redan på slutet av fyrtioalet. Då tillträdde han närligen en professor i geologi vid Chalmers i Göteborg.

– Det var 1949, säger han. Och vi har trivts så bra här, Inga och jag, att vi aldrig haft en tanke på att flytta härifrån.

Vid den tiden var Gunnar Beskow även ordförande i Sverige författareförening. Som poet och buterade han redan på tidig tjugotal med diktsamlingen "Marsvär". Och han har därefter under åren utkommit med ett flertal diktsamlingar, essäer m.m.

– Nästan vartannat år på trettiotalet kom en diktsamling av mig, säger han. "Nu", "Människornas land", "Öppen jord" är några av titlarna.

Hans far var även en känd psalmdiktare. Så tillsammans med moderns talanger är han ju dubbel mätto ärftligt belastad.

– Fast måla och teckna är jag inget vidare på, säger han. Men den här gjorde jag som ung, tillägger han och tar ner en liten akvarell från väggen.

– Den föreställer Tärnafjällen och är från den tiden då Inga och jag vistades mycket uppe i Norrland.

Den lilla tavlan är charmfull målad.

– Vi reste omkring mycket där uppe på tjugotalet, säger han, för jag var ju intresserad av fjällandskapet som geolog också. Vi tältade, campade och färdades dessemellan i bil.

– Detta var vid bilismens genombrott. Vi kom ända till Petsamo vid Norra Ishavet i en öppen bil. Det var fina somrar. Och vi åkte på gamla hästskjutsvägar som snart skulle byggas om till bilvägar.

– De norrländska vägarna är så känsliga, säger han.

Och han bör veta. För på 1930-talet ansågs den unge geologen Gunnar Beskow som världens främste specialist på det här med vägar och tjällossning.

(Forts på sidan 140)